

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/7/2023
Identifikačné číslo spisu:	8821201112
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8821201112.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa - osoby povinnej platiť výživné C. I., narodeného XX. W. XXXX, D. XX, T. U. F., zastúpeného advokátkou JUDr. Tatianou Vöobelovou, Košice, Bajzova 2, proti osobe oprávnenej z výživného A. T., narodenému XX. U. XXXX, Č. U. F. XX, o zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 10Pc/10/2021, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. novembra 2022 sp. zn. 4Cop/54/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozhodnutím potvrdil rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou zo 16. septembra 2021 č. k. 10Pc/10/2021-20, ktorým zamietol návrh navrhovateľa (ďalej aj „otec“) na zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému dieťaťu (ďalej aj „oprávnený“ alebo „syn“) ako vecne správny (§ 387 ods. 1, 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne zdôvodnil ustanoveniami § 156 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), § 62 ods. 1, 2, 3, 5, § 76 ods. 1, § 77 ods. 1, § 78 ods. 1, 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“). Na základe potvrdenia o pokračovaní magisterského štúdiá v dennej forme na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach, v odbore právo dospel k záveru, že v zmysle § 62 ods. 1 zákona o rodine vyživovacia povinnosť otca k plnoletému synovi, naposledy upravená rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 5Pc/25/2018 z 25. marca 2019 vo výške 120 eur mesačne trvá.

1.1. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutočný stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho dospel k správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie sa starostlivo zaoberal konkrétnymi okolnosťami daného prípadu a predovšetkým účelnosťou štúdiá oprávneného vo vzťahu k definitívnemu získaniu

predpokladov na výkon povolania štúdiom na právnickej fakulte, vzmúť do úvahy situáciu na trhu práce. Zároveň bol zohľadnený záujem dieťaťa vo vzťahu k jeho schopnostiam a danostiam, aby získalo vhodné predpoklady na svoje lepšie uplatnenie, v súlade s oprávnenou požiadavkou včasnej realizácie uvedených daností bez toho, aby dochádzalo k zneužívaniu rodičovskej vyživovacej povinnosti. Odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím o zamietnutí návrhu otca na zrušenie jeho vyživovacej povinnosti voči oprávnenému, nakoľko tento sa v súčasnosti stále pripravuje na svoje budúce povolanie. Oprávnený po absolvovaní trojročného bakalárskeho štúdia v odbore fyzioterapia v akademickom roku 2018/2019 nastúpil na trojročné bakalárske štúdium v odbore právo bez toho, aby absolvoval povinnú ročnú odbornú prax. Oprávnený magisterské štúdium v odbore fyzioterapia a bakalárske štúdium v odbore právo ukončil v akademickom roku 2020/2021, pričom pokračoval v magisterskom stupni štúdia na právnickej fakulte dennou formou. Podľa názoru odvolacieho súdu oprávneného nemožno považovať za tzv. „večného študenta“, ktorý by sa úmyselne snažil predlžovať vyživovaciu povinnosť navrhovateľa umelým a bezcieľným predlžovaním svojho štúdia o čom jednoznačne svedčia jeho študijné výsledky. Nie je ničím neobvyklým, že dieťa neukončí štúdium v štandardnej dĺžke štúdia, či už z dôvodu neúspechu v absolvovaní niektorých skúšok, ktoré musí opakovať alebo z dôvodu zmeny štúdia, tak ako tomu bolo v prejednávanom prípade. Odvolací súd zdôraznil, že v prípade, ak dochádza k zmene štúdia, je potrebné prihliadať aj na možnosť uplatnenia sa na trhu práce po úspešnom ukončení štúdia. V danom prípade je zrejmé, že oprávnený mal a má vážny záujem vyštudovať právo a v prípade úspešného absolvovania tohto štúdia má lepšiu možnosť uplatniť sa na trhu práce. Zmenu štúdia oprávneného preto nemožno zohľadniť v jeho neprospech, najmä ak v tomto štúdiu aj riadne pokračuje a dosahuje výborné výsledky. Sám si nevie naďalej zabezpečiť svoje životné výdavky, v dôsledku čoho je naďalej odkázaný výživou na svojich rodičov, a preto návrh navrhovateľa na zrušenie vyživovacej povinnosti je nedôvodný. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z dôvodu uvedeného v ustanovení § 420 písm. f) CSP, pričom namietal nedostatočné vyporiadanie sa s jeho odvolacími námietkami. Namietal, že odvolací súd neuviedol konkrétne okolnosti pre stanovenie vyživovacej povinnosti, obmedzil sa na potvrdenie o štúdiu, okolnosti schopnosti samostatne sa živiť neskúmal, nezaoberal sa ani pravidlom dobrých mravov, ani účelnosťou štúdia, v čom spočíva vhodnosť zvolenia iného odboru štúdia, uplatnením na trhu práce. Dovolateľ uviedol, že oprávnený si nezvyšuje kvalifikáciu v predchádzajúcom odbore, jeho štúdium práva je štúdiom už na druhej škole toho istého stupňa, čo si odvolací súd nevšimol. Poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III.ÚS 1805/11, sp. zn. IV.ÚS 1247/13, podľa ktorých za riadnu prípravu na zamestnanie nemožno považovať opakované štúdium školy rovnakého stupňa. Dovolateľ uviedol, že neznevážuje vzdelávanie, ktoré je vykonávané z dôvodu záujmu, vzdelanie, ktoré je hodnotou samo o sebe, namietal však, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s otázkou, či na takéto štúdium sa vzťahuje zákonná a súdne vymáhateľná vyživovacia povinnosť rodiča. Rovnako odvolací súd nechal bez povšimnutia jeho osobné, rodinné, zárobkové i majetkové pomery a nedal odpoveď prečo na jeho prípad neaplikoval pravidlo dobrých mravov. Podľa dovolateľa nie je spravodlivé požadovať, aby prispieval na výživu plnoletého dieťaťa, ktoré dosiahnutím vysokoškolského vzdelania už nadobudlo schopnosť jednak uplatniť sa na trhu práce, tým pádom aj samostatne sa živiť. Keďže vo svojom odbore fyzioterapie sa vie uplatniť na trhu práce, štúdium práva mu nezaručuje lepšie vyhliadky na získanie prostriedkov na životné potreby. Dovolateľ sa preto domáhal zrušenia rozhodnutí súdov oboch inštancií a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a priznania nároku na náhradu trov dovolacieho konania.

3. Syn, ako oprávnený z výživného, vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že jeho štúdium na Právnickej fakulte UPJŠ vykazuje znaky cieľavedomosti a sústavnosti, s cieľom pripraviť sa na budúce povolanie, že preukázal relevantné dôvody prečo začal študovať na právnickej fakulte a aj to, že štúdium plánuje riadne dokončiť. Konštatoval, že riadne dokončenie štúdia na právnickej fakulte, pričom popri tomto štúdiu dokončil štúdium na predchádzajúcej vysokej škole (na fakulte zdravotníckych odborov) nemôže byť považované za konanie proti dobrým mravom. Nesúhlasil ani s tvrdením otca, podľa ktorého je jeho štúdium samoučelné, ktorým si predlžuje mladosť, s čím sa dôkladne vysporiadal odvolací súd v bodoch 21. až 23. odôvodnenia rozhodnutia. Preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie

navrhovateľa zamietol ako nedôvodné.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnený subjekt, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

5. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

6. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

11. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne

námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 bod 26., 5Cdo/57/2019 bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

13. V posudzovanom prípade dovolateľ namietal nedostatočné vysporiadanie sa s uplatnenými odvolacími dôvodmi odvolacím súdom a v tejto súvislosti vytkol súdom nižších inštancií aj nesprávne skutkové a právne závery.

14. Dovolací súd nepovažoval uplatnený dôvod za relevantný z dôvodu, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií popisali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali, a z ktorých vyvodili svoje právne závery o nedôvodnosti návrhu navrhovateľa na zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému synovi, ktorý sa v čase rozhodovania súdov nižších inštancií pripravoval na budúce povolanie magisterským štúdiom v dennej forme na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach.

15. Dovolací súd v tejto súvislosti konštatuje, že obsah dovolacích námietok uvádzaných otcom v dovolaní je totožný s jeho odvolacími námietkami, pričom s týmito sa dostatočne v dôvodoch svojho rozhodnutia vysporiadal už odvolací súd. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16. Dovolací súd uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o dovolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

17. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo

prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

18. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že navrhovateľ neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie otca, ktorým namietal vady znätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

20. Dovolací súd na záver uvádza, že mu bolo v priebehu dovolacieho konania Okresným súdom Vranov nad Topľou postúpené podanie otca z 09. júna 2023 „Žiadosť o zrušenie výživného“ z dôvodu ukončenia štúdia syna na právnickej fakulte. V tejto súvislosti dovolací súd zdôrazňuje, že jedným zo základných atribútov rozhodovania v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania (sporového aj mimosporového) je, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 prvá veta CSP). Ku dňu vyhlásenia rozsudku teda musí byť ustálený jeho skutkový aj právny základ, existujúci v danom čase. Prípadné zmeny tohto stavu, ktoré ešte nenastali, nemôžu spätne (napr. v dovolacom konaní) meniť pohľad na správnosť rozsudku v čase jeho vyhlásenia. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, a nemá možnosť vykonávať dokazovanie, preto podaním otca z 09. júna 2023 sa bude zaoberať v ďalšom konaní súd prvej inštancie. Išlo o skutkovú okolnosť, ktorá nastala v čase dovolacieho konania.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.